

# **Project Wajongers Centraal**

## **“Laat jouw stem horen “**

### **Verslag brainstorm 3 april 2009**

Derde brainstormsessie gehouden op 3 april 2009 te Tilburg om feiten, ideeën en ervaringen te verzamelen voor de ontwikkeling van het Actieplan Wajongers Centraal. Centraal in dit project staat de stem van de Wajonger!

#### **1. Inleiding**

##### **Doelstelling van dit project: Wajongers aan het woord.**

Bij alle geuite bezorgdheden en financiële rampscenario's komen de Wajongers zelf bijna niet in beeld of aan het woord. Hoe ervaren zij hun situatie en wat kunnen zij zelf vanuit hun eigen ervaringswereld bijdragen aan de vergroting van hun kans op geschikt werk? Wajongers weten heel goed wat er mis gaat bij de begeleiding naar werk, ze weten ook hoe waardevol de financiële steun voor hen is en ze weten ook wat ze wel en niet kunnen. Er zijn spectaculaire voorbeelden van Wajongers die eigen bedrijven hebben opgezet, van bedrijven die succesvol Wajongers inzetten en van reïntegratiebureaus die successen boeken met het plaatsen van Wajongers. Deze succesverhalen zijn bijzonder stimulerend voor andere Wajongers die nog niet hun eigen werkplek gevonden hebben, maar ze bevatten ook waardevolle informatie voor alle andere actoren die bijdragen aan de sociale activering van de Wajongers: ouders van Wajongers, kenniscentra, beleidsmakers, media, reïntegratiebureaus, bedrijfsleven en publiek. Het gaat natuurlijk niet alleen om de succesverhalen. Er kan ook veel geleerd worden van Wajongers die ervaring hebben met wat er niet goed gaat in de begeleiding van Wajongers.

Dit project heeft als doel de ervaringskennis van Wajongers te verzamelen, presenteren en benutten voor een betere reïntegratie- en sociale activeringspraktijk. De Wajongers formuleren als het ware zelf hun antwoord op de grote zorgen die beleidsmakers en politici hebben over de groei van het aantal Wajonguitkeringen.

Het idee achter deze brainstormsessies is om ideeën, ervaringen en meningen van de Wajongers zelf te verzamelen om van daaruit een actieplan te ontwikkelen, bekend te maken en aan te bieden aan de diverse "stakeholders"/belanghebbenden zoals reïntegratiebedrijven, het bedrijfsleven, beleidsmakers, media en publiek.

De ideeën uit het actieplan willen we vervolgens ook uitvoeren.

Vooraf aan de brainstormsessies hebben de deelnemers diverse stellingen met achtergrondinformatie gekregen.

## 2. Programma van Brainstormsessie

14.00 – 14.30	Introductie door gespreksleider en uitwisseling achtergrond en ervaringen deelnemers
14.30 – 14.45	Filmpje " . " Via de site <a href="http://www.samenwerken.tv">www.samenwerken.tv</a> Deatilhandel medewerker bij Intratuin De ervaringen van een Wajonger, werkgever en stagebegeleider.
14.45 – 15.45	Discussie en delen van meningen, ideeën en ervaringen aan de hand van de stellingen 1 tot en met 3
15.45 – 16.00	Pauze
16.00 – 16.40	Discussie en delen van meningen, ideeën en ervaringen aan de hand van de twee laatste stellingen 4 en 5
16.40 – 17.00	Creatieve ideeën spuien ; Hoe gaan we om met de mening en ervaringen van Wajongers en hoe maken we die bekend bij stakeholders (publiek, media, werkgevers, reïntegratiebedrijven e.d.)
17.00	Resterende tijd onder het genot van een hapje en drankje napraten

### 3. Resultaten van de middag

#### 3.1 Opening van de brainstorm

Na een hartelijk welkom door Sara Veeger (een van de leden van de initiatiefgroep Wajongers Centraal) , die voor de locatie had gezorgd, geven Frank Hendriks en Marguerite Evenaar een korte inleiding over het project "Wajongers Centraal" en wijzen de deelnemers op de site [www.wajongerscentraal.nl](http://www.wajongerscentraal.nl) .

In de introductie ronde stellen de deelnemers zich voor en geven ook aan wat hun beweegreden is om aan dit project mee te doen.

- Saskia van der Graaf (45) zit vanaf haar achttiende in de Wajong vanwege een visuele beperking. Bepaalde zaken mag en kan ze niet maar fietsen gaat haar prima af. Ze heeft in eerste instantie vrijwilligerswerk gedaan en in 1992 kwam ze bij de Sociale Werkvoorziening terecht. Hier had ze het duidelijk niet naar haar zin; ze mocht veel dingen niet omdat ze vrouw was en zij wilde graag meer omdat ze ook meer kon. Ze is daar dan ook weggegaan. Sinds drie jaar werkt ze bij postbedrijf Sandd en deze werkgever geeft haar de kans om te laten zien wat ze wel kan . Sandd heeft oog voor de Wajongers . Ze heeft inmiddels al in diverse media uitingen gestaan als postbezorger.  
Toch wil ze nog een aantal uren extra werken en heeft dit geprobeerd bij een grote supermarktketen, maar daar lukte het niet. Deze werkgever ging niet zorgvuldig met haar om en ze is daar dan ook weggegaan. Ze heeft een job coach die haar ondersteunt bij haar keuzes en is daar blij mee.  
Zij werkt liever voor een werkgever die blij met haar is.  
Zij doet mee aan dit project vanuit haar ervaringen met werk en met de wens dat meer werkgevers gaan zien wat ze allemaal kan. Wel wil ze aangeven dat het voor haar moeilijk is om werk erbij te zoeken naast postbedrijf sandd vanwege de inkomensgrens vervoersvoorziening. Omdat haar partner ook verdient krijgt ze geen vergoeding voor werkplekken die onbereikbaar zijn om er te komen werken dus vallen die werkgevers af om er te solliciteren.(!)
- Bart (36) heeft een intensieve medische achtergrond wat betreft bestralingen en behandelingen voor een hersentumor. Hij studeerde wiskunde en na zijn derde jaar heeft hij tussentijds meegedaan aan een uitwisseling waardoor hij in North Carolina een semester natuurkunde volgde. Na terugkomst (in 1998) slaagde hij met vlag en wimpel voor zijn studie wiskunde en ging op zoek naar een baan. Zijn opleidingsniveau was ruim voldoende maar hij bemerkte zelf dat hij bepaalde vaardigheden mistte bij sollicitaties en functioneren in een werkomgeving; met name op het sociale vlak.

In 2000 kreeg hij de kans om op een speciaal onderzoeksproject van de TU werkzaam te zijn en heeft dat drie jaar gedaan. Dit onderzoek had te maken met bepaalde computer programmatuur en Bart kon daar veel van zijn kennis in kwijt. In 2005 werd Bart opnieuw geveld door een vervolgtumor en er volgde nieuwe bestralingen.

Bart was ruim drie jaar voorzitter van Cerebraal (deze stichting biedt steun aan mensen met niet-aangeboren hersenletsel en hun familieleden d.m.v. beantwoorden van vragen en het bemiddelen bij problemen) maar is daar inmiddels mee gestopt. Hij wil heel graag werken en dan het liefst weer in een onderzoeksomgeving in een baan op zijn (opleidingsniveau). Hij geeft aan dat dit kan doordat een dergelijke functie een passende werkomgeving biedt en dat hij tevens lerende is wat betreft andere noodzakelijke vaardigheden op sociaal gebied. Via Triocen krijgt hij begeleiding en wordt er gekeken naar een proefplaatsing, bijvoorbeeld in een laboratorium. Bart benadert de zaken doordacht zoals hij zelf aangeeft en ook met veel humor. Hij geeft aan dat hij graag meedenkt en dat hij daarom ook meedoet aan dit initiatief. Zijn wens om weer aan het werk te gaan is groot.

Stan (37) studeerde aan de universiteit van Tilburg bedrijfseconomie en is bedrijfseconoom. Lichte stoornis in het autistisch spectrum en kwam eind 1996 in een psychose. Wist nog weinig van de Wajong. Destijds kwam hij eerst in de AAW (de eerdere algemene arbeidsongeschiktheidwet tot 1998) en daarna in de Wajong. De AAW werd toen vervangen door de WAO en Wajong. Hij is zich bewust van zijn beperkingen betreffende energie en geeft aan zeker geen 40-urige werkweek meer aan te kunnen. Hij is nu werkzaam als vrijwillig journalist voor 5 tot 10 uur in de week. Op deze wijze draagt hij bij op een wijze die hem inspireert en waar hij zijn hersenen bij kan gebruiken zonder dat dit al teveel stress oplevert. Dit wil hij zeker vermijden omdat hij weet hoe hoog de prijs is als dit gebeurt. Dat de journalistenbaan op vrijwilligers basis is deert hem niet. Hij vindt dit prettig en ook zeker niet minder. Stan wil heel graag de belangen behartigen van de ggz-groep. Hij geeft aan dat vele van deze Wajongers zeker wel arbeidspotentie hebben en hij is gedreven om te werken aan bewustwording daarbinnen. Tevens heeft hij zelf niet al te goede ervaringen met zijn arbeidsdeskundige en wil graag opkomen voor anderen om dit te verbeteren.

- Jan (52) en kreeg 1 maand voor zijn 18 jarige verjaardag een ongeluk in de bergen. Hij lag daarbij anderhalve maand in coma en hield daar een hersenbeschadiging aan over. Hij moest echt alles weer opnieuw leren. Hij kreeg AAW sinds 1976 en verviel sinds de afschaffing in de Wajong. Sinds 1980 werkt hij 3 ochtenden op het Zeeuws archief. Hij werkte voordien op het adviesburo gehandicapten beleid maar dat bestaat niet meer. Hij zag de

oproep voor dit project in Perspectief (het blad van UWV) en mist dergelijke lotgenoten groepen in Zeeland waar hij woont. Bart geeft aan dat er wel mogelijkheden zijn (NAH cafe, cafe Brein) . De behoefte om met andere lotgenoten van gedachten te wisselen is groot bij Jan. Verder geeft hij aan zeker te genieten van het leven.

De middag was opgedeeld in een aantal onderdelen en het volgende onderdeel na de introductie was een filmpje. De website [www.samenwerken.tv](http://www.samenwerken.tv) laat door middel van beeld zien wat je met een arbeidsbeperking kan doen en hoe je kan werken. Het filmpje "Detailhandel medewerker Intratuin " werd vertoond en daarin kwamen zowel de ervaringen van de Wajonger, als de stagebegeleider als de werkgever naar voren. Er zaten enkele opvallende punten in het filmpje. De werkgever heeft bewust niet gekozen voor een job coach. Begeleidt hem zelf en ook het hoofd van de afdeling doet dat. De werkgever vond extra coaching niet nodig aan de hand van de gelopen stage door Gerben (de Wajonger). Gerben vindt het prettig werk en heeft het naar zijn zin; ook met zijn collegae.

Na de vertoning van het filmpje wordt gevraagd naar de mening en wat hen opviel.

Saskia geeft aan dat het haar opvalt dat Intratuin een fijne werkomgeving biedt; sociaal en dat de Wajonger zeer welkom is. Gerben (de Wajonger) kan rustig , op zijn eigen tempo, het werk doen en wordt niet opgejaagd. Bart beaamt dit en geeft aan dat het fijn is dat de werkplek en het werk zo wordt aangepast.

Stan vielt het op dat de jongen (gerben) niet zoveel beperkingen had en hij overkomt als een capabele jongeman. Jan geeft aan dat bij hem de haren wel een beetje recht overeind gaan staan. Jan heeft zelf een korte periode op een sociale werkplaats in Vlissingen gewerkt en vond dit frustrerend. "Ik kon niet doen wat ik echt wilde en leerde niets. Hij ziet dat de jongen uit de film gelukkig is maar op die manier werken is niets voor hemzelf ".

### 3.3 Resultaten per Stelling

Gedurende de middag hebben we door middel van (van tevoren geformuleerde en beschreven ) stellingen aanzet gegeven tot een onderwerp van discussie. De achtergronden van de stellingen kan je vinden in het centrale document Wajongers Centraal "Laat je stem horen".

#### 3.3.1 Stelling een

***" Wajong'ers kunnen door hun ervaringsdeskundigheid functies, die er op gericht zijn om Wajong'ers aan het werk te helpen, veel beter uitvoeren dan mensen die deze ervaringsdeskundigheid niet hebben. "***

Stan geeft direct aan het hier niet mee eens te zijn en bij navraag geeft hij aan ;" Ervaringsdeskundigen vanuit de psychiatrie zijn niet gekwalificeerd en vaardig genoeg om te kunnen helpen. Hij kent er geen een die een

dergelijke opleiding heeft kunnen volgen en daardoor die kwaliteiten heeft kunnen opbouwen. “

Bart wil het van beide kanten belichten, zoals hij zegt “It takes two to tango. Een ervaringsdeskundige weet het een beetje maar hij ziet een ervaringsdeskundige (met een geestelijke afwijking) niet functioneren als job coach. Het zou wel helpen als bij bedrijven op de HR/P&O afdeling een ervaringsdeskundige zat; dan kon hij sneller duidelijk maken wat belangrijk is in zijn werkomgeving en zou hij sneller op 1 lijn met diegene kunnen communiceren. “ Saskia zou het wel erg prettig vinden en heeft het gevoel dat een ervaringsdeskundige beter in staat zou zijn verbeteringen door te voeren doordat deze sneller en beter kan zien welke aanpassingen nodig zijn. Zij weet uit eigen ervaring hoe moeilijk het soms is om dat goed uit te leggen, bijvoorbeeld dat ze dingen wel goed maar niet al te snel kan doen. Uit het boek “Brein de Baas” (Mariette Blokhorst, Frits Winter en Lucas Slot) heeft ze bijvoorbeeld wel wat handvaten gehaald waardoor ze beter kan functioneren. Zo is daar de PRET – wat zoveel betekent als **P**auzeren-**R**ustige omgeving – **E**en ding tegelijkertijd – **T**empo.

Ook Bart kent dit begrip en het boek.

Jan geeft aan dat hij het jammer vindt dat hij op het middelbare school niveau is blijven steken en niet meer heeft kunnen doorleren maar geeft ook aan nu de beperkingen om te zetten in iets positiefs. Doet het zelf en heeft geen duidelijke mening over wel of geen ervaringsdeskundige.

### **Conclusie stelling 1:**

Ervaringsdeskundigheid dient niet het enige criterium te zijn. De ervaringsdeskundige dient een professional te zijn in het werk dat hij of zij uitvoert en ervaringsdeskundigheid vanuit GGZ perspectief is geen goed idee.

### **3.3.2 Stelling twee**

***“De Wajong wordt nog te veel als louter een financieel probleem gezien, veel belangrijker is het om de uitstroom naar zinvol werk met maatregelen te bevorderen.”***

Stan geeft aan dat er teveel Wajongers in de Wajong zitten en het niet voor iedereen echt nodig is. Niet veel later vraagt Sara (Veeger, onze Wajonger gastvrouw) waar hij dit op baseert. Bij haar zelf is weinig aan de buitenkant te zien en dat is wellicht bij meerdere zo maar dat wil nog niet zeggen dat die mensen geen beperkingen hebben die het hen moeilijk maken om aan het werk te gaan of te studeren.

Stan geeft aan dat ze hier wel gelijk in heeft en dat hij bedoelt dat er soms teveel mensen instromen in de Wajong. Saskia geeft aan dat ze gewoon heel graag wil werken en juist uit de Wajong wil. Ook Bart geeft dit aan en liever “normaal” zijn geld wil verdienen.

Saskia is wel voor een quotum voor bedrijven. “De verplichting kan bedrijven stimuleren om juist wel die Wajonger aan te nemen ; anders nemen ze toch wel liever iemand anders.” Bart en Stan geven aan dat je dient te kijken wat diegene nog wel kan en niet enkel wat deze niet kan; “werkgevers zouden

dan meer mensen goed kunnen gebruiken en er goede werkrachten aan hebben. Werkgevers dienen bewust te worden van wat deze groep wel kan!

Jan vindt dat de groep Wajongers terecht Wajong krijgt; hij twijfelt daar niet aan. Vindt wel dat je passend en zinvol werk dient te krijgen; ook als Wajonger. Tevens vindt hij het recht op Wajong wel belangrijk (als vangnet als het niet meer gaat door je beperking). "Dat recht (en vangnet) dient te blijven."

Bart, Stan en Jan willen ook best vrijwilligerswerk doen als het passend en zinvol is.

## **Conclusie stelling 2**

Meningen zijn een beetje verdeeld wat betreft de instelling van een quotum, maar over een ding zijn ze het eens; Wajongers kunnen ook veel, meer dan menig werkgever denkt!

## **Pauze**

### **3.3.3 Stelling drie**

***Het beeld dat in de politiek wordt geschapen, namelijk dat ondersteunende en activerende begeleiding voor Wajong'ers met een psychiatrische aandoening een luxe zorg zou zijn, leidt tot negatieve beeldvorming over deze mensen. Dit is slecht voor hun arbeidsparticipatie.***

Inmiddels is de activerende begeleiding afgeschaft en dat wordt jammer gevonden. "die zorg is echt nodig en was geen luxe".

Nu dit is afgeschaft valt er weinig meer te melden over deze stelling. De politiek haalt ons in; voor de volgende brainstormsessie zal deze vervangen worden.

### **3.3.4 Stelling vier**

***De politiek moet het voor werkgevers makkelijker maken om Wajong'ers te kunnen vinden voor openstaande vacatures.***

Stan en Bart geven elkaar de hand en meldden een volmondig eensgezind JA.

Zo geeft Bart aan dat er voor de bedrijven die een Wajonger in dienst hebben het ontslagrecht wel versoepeld mag worden voor de werkgever. "Dat zal de werkgever wellicht sneller over de streep trekken. Het risico wordt dan kleiner voor de werkgever. Ook een langere inwerkperiode voor deze Wajonger kan helpen; zowel voor de werkgever als voor de Wajonger."

Stan geeft aan dat lichamelijke gehandicapten eerder aan een baan komen."het is duidelijk voor de werkgever wat er voor aanpassingen dienen

te komen en de onzekerheid over het functioneren is er niet. Maar de groep met ggz achtergrond en die als zmp (zeer moeilijk plaatsbaar) wordt gezien komt moeilijker aan een baan. UWV en politiek dienen hier aan te werken"; hoe precies kan hij nu even niet zeggen.

Het zou al fijn zijn als het UWV beter informeerde en communiceerde geeft Saskia aan; "alleen al de wisseling van arbeidsdeskundige en daar de client van op de hoogte stellen zou al helpen. Een a-viertje sturen naar de Wajonger met de nieuwe naam en gewoon een vast contactpersoon zou al helpen. Nu zeker met de reorganisatie wisselt het zo snel van contactpersonen of soms zelfs geen contactpersoon. "Ook geeft ze nog een idee; "zet een Wajonger in beeld (op posters e.d.) en zet advertenties voor vacatures , specifiek voor Wajongers."

Saskia en Bart kennen G-krachten maar Jan en Stan kennen geen enkele site waarop je vacatures kan vinden voor Wajongers.

#### **Conclusie stelling 4**

UWV zou op diverse terreinen de communicatie kunnen verbeteren. De politiek zou speciale regels en wetgeving kunnen invoeren wat betreft ontslagrecht en inwerkperiodes voor Wajongers.

#### **3.3.5 Stelling vijf**

**Een verlaging van de wajonguitkering samen met een baangarantie is uiterst acceptabel, maar een verlaging van de uitkering en een vage toezegging door het UWV om een baan te vinden niet.**

Bart beaamt dat en zegt ja;"als het andere deel dan wordt betaald in salaris zodat je er niet op achteruit gaat. Geeft wel aan dat het passend werk dient te zijn en voegt daaraan toe dat hij dan wel zelf zorgt dat het passend wordt."Ik kan laten zien wat ik kan en kom dan heus wel in een voor mij passende functie terecht."

Saskia gaat wel voor half salaris en half Wajong maar dan inderdaad wel een baangarantie. "100% baangarantie met een salaris."

Jan ziet zijn werk als vrijwilliger als zeer nuttig en zinvol en hij betaalt op die manier terug aan de maatschappij. "baangarantie enkel voor een baan die past bij mij en mijn beperkingen en die ik wil. Geen teruggang in totale bedrag."

Stan ziet de combinatie vrijwilligerswerk en uitkering ook zitten. "bij goed vrijwilligerswerk wat echt bijdraagt aan de maatschappij mag er ook een vrijwilligersvergoeding bij".

#### **Conclusie stelling 5**

Geen vermindering van inkomen omdat je gaat werken; (gedeeltelijke) uitkering plus salaris moet op zelfde bedrag komen. Vrijwilligerswerk (met

behoud van Wajong) is ook belangrijk en op die manier krijgt de maatschappij iets terug.

#### **4. Afsluiting**

Welke creatieve ideeën kunnen we verzinnen om deze ervaringen bekend te maken en de adviezen te delen met media, politiek, werkgevers, reïntegratiebedrijven en publiek en hoe zien we het vervolg?

Een banenbeurs enkel en alleen voor Wajongers, een conferentie over de Wajong voor werkgevers (om bewustwording te creëren en kennis over de Wajongers bij werkgevers te vergroten en daarmee de mogelijkheden).  
Patientenverenigingen en organisaties als MEE meer samen laten werken.  
Er wordt gedold over het merk Wajong boter; waarom geen kuipjes met Wajong erop ;-)).

In het zonnetje drinken we nog een drankje en wisselen wat ervaringen, toekomstdromen en wensen uit. Na een rondleiding door deze prachtig verbouwde kerk keren we allen huiswaarts. Iedereen wil graag uitgenodigd worden voor de plenaire sessie en geeft aan het fijn te vinden om met lotgenoten van gedachten te wisselen.

\*\*\*